

➔ COP UITGELICHT: PLATFORM BLAUWALGEN

Het Platform Blauwalgen is een Community of Practice met een lange staat van dienst. Het platform wisselt al jaren kennis en ervaringen uit over blauwalgen en adviseert waterbeheerders onder meer over het zogenoemde Blauwalgenprotocol. Het platform is momenteel bezig de blik te verbreden.

Blauwalgen zijn een jaarlijks terugkerend probleem in de zomer, vooral in oppervlaktewater met veel nutriënten. Blauwalgen gedijen goed bij hogere watertemperaturen, die door klimaatverandering sterker toenemen. Dat betekent ook dat blauwalgen vaker voor problemen kunnen gaan zorgen. Een aantal blauwalgensoorten produceert namelijk giftige stoffen (toxinen). Hoge concentraties daarvan kunnen gevaarlijk zijn voor mens en dier, en mogelijk leiden tot maag- en darmklachten bij zwemmers. Daarom wordt tijdens het zwemseizoen soms een waarschuwing of negatief zwemadvies gegeven.

In het Blauwalgenprotocol staat hoe waterbeheerders - veelal waterschappen, Rijkswaterstaat en provincies - officieel aangewezen zwemlocaties moeten controleren en beoordelen op blauwalgen en welke maatregelen ze moeten nemen bij blauwalgenboei. Het platform brengt waterbeheerders en onderzoekers vanuit waterschappen, waterlaboratoria, Rijkswaterstaat, universiteiten, kennisinstellingen en onderzoeksinstituten bijeen. 'Om kennis en ervaringen te delen en te kunnen adviseren over het meten, voorspellen en aanpakken van blauwalgen in met name zwemwater, volgen we allerlei relevante onderzoeken of sturen die mee aan,' vertelt Dedmer van de Waal, senior onderzoeker van het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW), en in opdracht van STOWA voorzitter van het Platform Blauwalgen.

BESPREEKPUNT

Veel tijd ging de eerste jaren zitten in het adviseren over het eerste Blauwalgenprotocol dat in 2012 werd vastgesteld. Daarna lag het platform een aantal jaren stil. Enkele jaren geleden werd het slapende platform weer actief, omdat er een update moest komen van het Blauwalgenprotocol. 'Belangrijk besprekingspunt in het platform zijn de meetmethoden die worden toegepast om de hoeveelheid blauwalgen in zwemwater te bepalen,' vertelt Van de Waal. 'Met een zogeheten fluorescentiemeting kun je de hoeveelheid blauwalgpigment bepalen. Daarmee zie

➔ Dedmer van de Waal, NIOO-KNAW

je bijna alles. Met een optionele tweede methode kun je de meting nauwkeuriger bijstellen. Bijvoorbeeld met microscopie om de totale hoeveelheid, ofwel het biovolume, van potentieel giftige blauwalgen in water vast te stellen, of door middel van toxine-metingen. Met de fluorescentiemethode weet je nog niets over de eventuele toxinen, via microscopie kun je blauwalgen waarnemen die mogelijk toxinen kunnen produceren, en met de toxinemetingen meet je rechtstreeks de concentraties. Maar welke methode is nu het meest haalbaar? Willen we snel en goedkoop meten, of nauwkeuriger maar duurder? Of is een combinatie van mogelijkheden het meest gewenst? Dat zijn vragen waar we ons mee bezighouden.'

VOORSPELLEND WAARDE

Het probleem is dat op dit moment vaak uit voorzorg snel wordt besloten een waarschuwing of negatief zwemadvies te geven, terwijl de hoeveelheid gifstoffen uit blauwalgen mogelijk toch laag is. Van de Waal: 'Daarom kijkt het

platform ook naar methoden om de voorspellende waarde van metingen voor toxinen te verbeteren. Dat is wel één van de moeilijkste aspecten van de monitoring. En nieuwe meettechnieken, zoals eDNA en sensoren, komen in beeld. De discussie is dan ook of dergelijke methoden voldoende nauwkeurig zijn en kosteneffectief. Of dat je meer naar locatiemarkers moet kijken, zoals hoeveel mensen feitelijk op een locatie zwemmen.' Van de Waal zegt dat de kracht van het platform is dat problemen en vragen vanuit verschillende achtergronden worden beke-

CoP
PLATFORM BLAUWALGEN

ken. 'We kunnen vragen uitdiepen in projectgroepen en onderzoek helpen sturen. Nu de update van het protocol klaar is, zijn we aan het verbreden. Hoe zit het met blauwalgen in inlaatwater en stadswater? Wat betekent de klimaatverandering voor de aanwezigheid van blauwalgen? Kunnen we de oorzaak van de blauwalgengroei gaan aanpakken? Dat zijn actuele vragen waar we aan werken.'

MEERWAARDE NETWERKFUNCTIE

Guido Waajen, specialist Waterbeheer bij Waterschap Brabantse Delta, vindt vooral de netwerkfunctie van het Platform Blauwalgen belangrijk. 'Kennis en ervaringen delen met een breed samengestelde groep deskundigen vind ik de grote meerwaarde van het platform. We werken samen aan onderzoeken, denken mee bij initiatieven. Naast het Blauwalgenprotocol kunnen onderzoeken en werkwijzen worden gedeeld en afgestemd, bijvoorbeeld hoe je omgaat met het inlaten van water met blauwalgen.' In 2017 promoveerde Waajen op de aanpak van blauwalgenoverlast in onder meer stadswateren. Het platform is

een goede plek om voor dat onderwerp aandacht te vragen, meent hij. 'Jaarlijks krijgt alleen al Brabantse Delta tientallen meldingen over overlast door blauwalgen in stadswateren. We meten daar nog amper. Het is een goede zaak als daar meer aandacht voor komt.'

In zijn promotieonderzoek keek Waajen ook naar de oorzaak van de blauwalgengroei: nutriënten in het water. 'Warmte jaagt de groei wel aan, maar de oorzaak ligt toch vooral bij te veel nutriënten. Om een gezond ecosysteem te krijgen, moet je het hele watersysteem van een gebied bekijken en bronmaatregelen afstemmen op de oorzaken van het probleem. Als dat niet of onvoldoende kan, dan neem je symptoommaatregelen.'

UITHANGBORD

De aandacht voor systeemanalyses en -maatregelen binnen het Platform Blauwalgen groeit en heeft een raakvlak met waar het Platform Ecologisch Herstel Meren en Plassen zich op richt, zowel inhoudelijk als wat betreft de deelnemers aan de platforms. Waajen zit in beide platforms en dat geldt ook voor Jasper Stroom. Hij werkt bij Waternet bij de afdeling onderzoek en advies, vakgroep Aquatische ecologie. Stroom was begin jaren '10 aanjager van 'Beating the blues', de kennisdatabank met een overzicht en beschrijving van alle methoden om blauwalgen te bestrijden, inclusief een inschatting van de effectiviteit.

Stroom werkt op dit ogenblik aan een vervolg op Beating the blues. 'Het Platform Blauwalgen is een goede plaats om bijvoorbeeld te praten over de verbreding van Beating the Blues richting het fundamenteel aanpakken van het hele watersysteem als maatregel. Blauwalgen kunnen het uithangbord zijn van het veel grotere probleem dat bij voorkeur het ecosysteem gezonder gemaakt moet worden. Binnen het platform kunnen we dat bespreken, bekijken welke kennisbehoefte er is en welke maatregelen we kunnen treffen. De connectie met de wetenschap en laboratoria is daarbij ook waardevol. Je hebt elkaar nodig om zaken verder te brengen,' aldus Stroom.

Stroom is bezig een voorstel te formuleren om gereedschappen voor watersysteemanalyses en watersysteemherstel op te nemen in het instrumentarium van Beating the blues. 'Dat gaan we in beide platforms bespreken en als er voldoende draagvlak voor is, dan gaan we financiering zoeken. Dat is dus ook een belangrijke functie van de platforms.'

Meer weten? Kijk op www.stowa.nl/blauwalgen